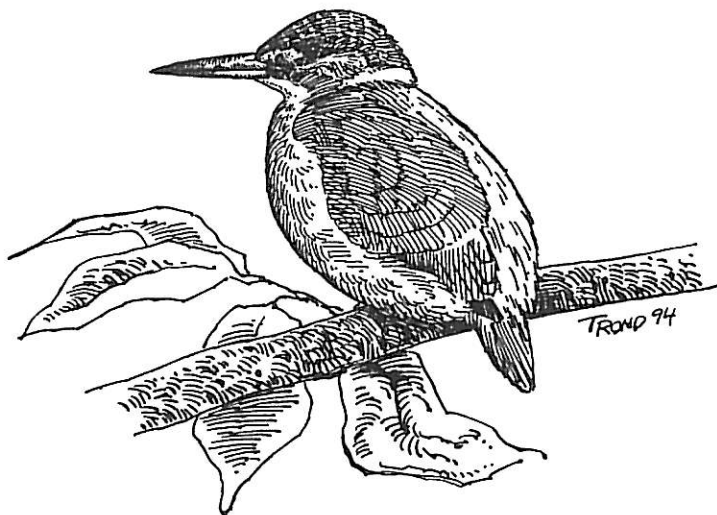

Isfugl *Alcedo atthis*

Global utbredelse

Arten er utbredt i den palearktiske, orientalske, australske og etiopiske region. Rasen *ispida* ruger i Europa fra Sør-Fennoskandia, De britiske øyer, Frankrike og Nord-Spania østover til Polen og Nord-Balkan.

Norsk utbredelse og habitatvalg

Isfuglen når i Norge nordgrensen for sitt utbredelsesområde, og arten hekker nok ikke årlig hos oss. Til og med 1990 er bare 12 hekkefunn gjort (Sandve 1991). Arten ble første gang påvist hekkende ved Halden i 1962 (1 reir), neste hekkefunn er fra en annen lokalitet også ved Halden (2 reir, 1 par). I 1974 ble den funnet hekkende ved Grinder i Hedmark (1 reir) og i 1975 ved Nordre Øyeren i Akershus (2 reir, 1 par). Samme år hekket den igjen ved Halden (2 reir, 1 par) og også ved Åmot i Hedmark (1 reir). I 1977 ble den igjen funnet rugende ved Halden (2 reir, 1 par) (Eriksen 1987, Nordbakke & Stensrud 1970, Sandve 1991). Etter dette gikk det hele 13 år før isfuglen igjen ble funnet hekkende hos oss, nemlig på Øvre Romerike i Akershus i 1990 (1 reir) (Sandve 1991) og i Elverum, Hedmark 1992 (Gustad 1993).

Isfuglen foretrekker stillestående eller sakteflytende vann i hekkebiotopen. Rik tilgang på småfisk og utsiktsplasser langs vassdraget er essensielt. Småelver, kanaler, diker med skyggepartier og grunt, klart vann blir foretrukket framfor eksponerte vannforekomster som f.eks. innsjøer. Arten må dessuten ha tilgang på passende elvebredder for å grave ut reirtunnel.

Bestandsstørrelse og bestandsutvikling

Den norske bestanden er på under 10 par, og ingen bevis foreligger på at arten hekker årlig. Bestanden

viser markerte fluktuasjoner i Nord- og Sentral-Europa på grunn av harde vintre. I de senere år har bestanden gått ned i mange land, mens Sverige og Danmark har registrert en oppgang.

En rekke negative faktorer har innvirkning på isfuglbestanden: Forurensning av vassdrag slik at næringsgrunnlaget blir borte, dessuten at bekker i jordbrukslandskapet blir stadig sjeldnere da de legges i rør. Vannstandsreguleringer og flom kan oversvømme reirtunnelene, og isfuglen kan til dels bli utsatt for predatorer som mink. Isfuglen blir også etterstrebet av mennesker for sin vakre fjærdrakt som bl.a. er ettertraktet av fluebindere.

Hekkebiologi

Isfuglen plasserer reiret sitt i enden av en tunnel som er gravd ut i bratt eller vertikal skråning ved en elv eller bekk. Tunnelen er 40-100 cm. lang og ca. 5 cm. vid. Arten legger 6-7 (4-8) egg i april-mai. Isfuglen har ofte 2 kull hos oss — det andre ruges ut i løpet av juni-juli. Eggene ruges i 19-21 døgn av begge kjønn og ungene er flygedyktige etter 23-27 dager. Ungene er uavhengige av foreldrene straks de forlater reiret. Polygami er ikke uvanlig hos isfuglen i områder med god bestand, hannen hjelper da til med å mate ungene i begge eller flere reir hvor han er involvert. Lenger sør i utbredelsesområdet kan arten rekke 3-4 kull pr. sesong.

Trekkforhold

Isfuglen er trekk- og streiffugl. De fleste observasjonene av arten i Norge er gjort i vinterhalvåret. En del av de nordlige fuglene trekker sørover til Vest-Europa i september-oktober.

Morten Vikør

Isfugl *Alcedo atthis*

5 ● Konstatert hekking

1 ● Sannsynlig hekking

5 ◦ Mulig hekking

Detaljeringsgrad: 10 x 10 km

